

Чурапчытабы Дыарыстнах буолуу киинин директора Николай Николаевич Шестаков миннык кэпсэтир:

- Эмиллэбгт программа олохго кирирэгизэр, керүллүбүт үл тылы-рыалыһыһтар бийиһи түүрт хайыс-ханаан үлэни ыһтабыт. Бастакынан, бейсн дьарыктаах огоруу (самозанятость). Ол аата бийиһи индивидуалнай предприниматель буолуон бардаах дьонго субсидия бийиһы-тынан көмө харчы биэрэбигт. ИП буолар киһи бейсн көмөһүттэр кэсэн докумуонун түһэрэр, барыта ситкэ очууллубут буолуһарына, комиссияны аһар. Субсидиябыт суумата 90 тыһыһаҥа солкуобай кэригэ булар. Холобур, бу сыһ бастакы квартила-тар 20 киһи сайнаатка түһэрбөгөттэн 13-һэ комиссияны ааста. Онтон 7-һэ элэс квартила аһыһа. Оскөтүн бу дьон тыа хаһааһыһытын өтүтүн барар, кооператив түрүтэр буоллаһтарына, ыһттыһаһтарын сеп. Уопсайынан, бу сыһта 90-ча киһи Дьарыктаах буолуу киһини өнүгү ИП буолан, көмө харчы ыһа. Иккисинэ, дьону общественнай үлэһ тардыы боппуруоһа тулар. Дьа, манна нэһиһектэр дьаһалтала-ра, ОДКХ, "Чурапчы суоллара" ААО бийиһи ыһта бийаһчы үлэ-лэһэлэр. Холобур, нэһилик дьаһалтата үлэһ суох дьонун бийиһэ учуоһа туруорар уонна нэһиликэһэ үлэлэтэр (тутуу, суол огоруу аа). Онтон бийиһи учуоһа түрүт дьонго үс ый устата хамна-

түлүүбүт. Үсүүнүз, пром-
шленнай удуустарга үлзэ
ыгыалга үлэлзэбигт. Бигиги
үлэлги барыан бараллах дьу-
нү үөрэтэрибигт. Идэ ылыб-
тарых киинигитэн үлэлзэ ыы-
табыгт (Өймөкөөн, "Нижне-
ленское", "Алматы Алабара").
Промышленнай удуустары
ыгыта сибээһи тутар буолан
көбүлэргэ ханык спецалист-
тар наадаларын билэбигт.
Бүгүнгү күнгэ вахтовай
үлзэ сыйдыар дьомму
арыыңа суохтар. Төрдүһүнэ,
үлэлги сыйдыар үлэлэритер
сарбылыгы (сокрращение)
түбөстүт эбэтэр түбөһээри
гьомыг дьыггы көмө буола-
быт. Бу көмөбүт "Переквали-
фикация, переподготовка
спецалистов" дьиз буолар.
Үлэлгит идэтэи хайысыхатын
уларытабыт, атын идэр
үөрэтэбигт. Билигин ОДЯХ
сайаапкатынан 14, "Маарык-
чаян" ПО сайаапкатынан 1
күһүн билэмнээбигит.

Правительството программатик чэрчигтэйгн үлс күүскэ ыгытыллар эбит дээн бэлэглэжэ наада. Улуус пүт нэһилсэнэртэйгэр сайдыы бараар, тутуу ыгытылларыгар нэһилэпк тулсарыгар бу эмиз төһүү күүс буолара бэллэр.

Хатыны нэхиулэгийн даяалттай нийлэж баар Дыарьстлах буюу үлэгийн специалистна Марта Степановна Борисова сэлэгтүүр:

Саха Республикатын Правительствотын Ыйаабынан дойдуга үрдүккө
бүрүүкээбит кризис үлөбү, үлэнэн хааччылыгыга охсуутун сымнатар, үлэ
рыногар тыгааһыны намыратар сыаллаах программа ылыныллыбыта,
федеральной да, республикатаабы да бюджеттэн харчы корууллүбүтэ. Бу
программаны олоххо киллэрингэ биһиги улууспутугар "Чурапчы улууна
(оройуона)" дьаһалтатын баһылыгын бастагы солбуйааччы М.И.Лоскин
председателлээх комиссия тэриэлэн үлэлээбитэ. Ол чэрчитинэн улууспутугар
Дьарыктаах буолуу киининэн нэһиликтэр дьаһалталарын, ОДьКХ тэрилтэтин,
"Чурапчы суоллара" ААО кытта биһиргэ үлэлэнэргэ кэпсэтиилэр барбыттара.

ҮЛЭ СӨЛТӨӨХТҮК БЫТЫЛЛАР

– Дварыктаах буолуу үлэтигэр сүтүһүмүн кризисти утары үлэ рываар тылгатаһыны сымнатар сыаллаах программалаа олохсун Хатылы нэһилиэгэр үлэ күөстүү оройуна. Эһиил Хатылы нэһилиэгэ төрүттэмэ 173 сылын билистипэр. Нэһилиэгэ жакытас көстүүтүн тулсарарга кыах бериэлэн, нэһилиэгини үлэ сүр арыатаны үлэни хааччылдыбыт (7 киһи, онтон 40 киһи Дварыктаах буолуу тирээккэ нэҕүө үлэни хааччылган туурар). Сайын сарлаһаһыта үлэ

дэрин сабалаабыт 20 юһин хамнаста-
рын ылбыгтара.

Ынтыштар үлз араас Ол курдук Чурапчы улуусун спартаквадильналыгына стадиону чалгызар түнүзгөдөй кезиндеги ыңыялар болгоненин, ноһилжөккө Арчы балышынн тутуу, эрл дызаларн көтүрүү, кулуун саятын көчөктөрүү. Олоого ыңыялар Хайлахыг ноһилдизар барыга кере аңардарбыт сизилген олбох, кинте онорон кыгтын ноһилдизар ыгын кал-бигтээр. 4-түү кезинен арааран бол-

ригдээр анхан үлэ барар. Биед биригээд анамыг үлэтин бүлэрин туттаран баран атын үлэс көхөр. Арчы балагнылар үлэлээ бөгөөд саастаах дөмнүтүн ахтан аһарар торжостоох булдуу диг саналын Федоров Гаврил Григорьевич, Драгунов Семен Семенович, Скрибин Василий Еремеевич, Собакин Федор Семенович сүрдээх үчүгэйдик ылсан үлэлээтэлэр. Арчы дызгэ бу күһүн үлэс киирэрэ былаанналар. Эсөө биер биригээд (Романов Семен Семенович, Кузьмин Алексей Эдуардович, Козлов Петр Николаевич, Мансаров Иннокентий Николаевич ода) дэри өбөнээр баар эргэ дызгэри көтүрүүтэ олус үчүгэйдик үлэлээтэлэр. Эһил нэһилиэккит үбүлүйдээх сылын өсөөтүпсэ, кээркэбин, сирнэдийэн көрсүө дигэ энэбин. Правительство программатынан көрүлүбүт үлхэрчы сэлтөөхтүк тыаарыллан, үлэ араас хайысханан үрдүк таһымга ыгытылар дигэ бэлэстээхпин багарабын.

Онон улууспутутар үлэтэ суох-
тарга өйөбүл баар уонна програм-
мага алуурган сөптөөх хайысханан
үлэ барар эбэтэ дээн түмүккэ кэлди.

Наталья ГАВРИЛЬЕВА.

Иһирэх тылынан

МАТМАЛАХ ОСКУЛАБЫН ЗӨРСҮНҮҮНҮ МОСХОҮОР

Өй-санаа, эт-хаан өттүнэн иттиллэн тахсыбыт Чурапчытаагы спортивнай интернат-оскуоланы үөрэнэн бүтэрбиһит хайы-үйэ 30 сыла буолла. Сотору оскуолабыт биһигини, 70-нүс сыллардаахха санга улаатан эрэр, билиэн-көрүүн бадалаах, инникигэ эрэллээх, үөрүү-котуу аргыстаах оҥолору, билигин атаختарыгар турбут, идэлээх, үлэлээх, ыал нйэлэрин-аҕаларын, сорохторо эбээ-эһээ аатын ылбыт саас ортотуох дьонуһунаах дьонун хомуйа түмэн, таптааллаах интернат-оскуолабыт төмтүрүгар көрсүһүннэрэр күнэ үүнүө. Ааспыт ахтыһан, умкубуту санаһан, кэллэ сүтэрэз быһыытыһан тэйсибиһитин чугаһатан, ирэ-хоро кэпсэтэн оҥо сааспыт дойдутугар эргиллэн тиийэр дьоро киэһэбитигэр барба махтал тылларын күндүтүк саныыр интээччилэр-битигэр Ирина Дмитриевна Ефремовада уонна Владимир Семенович Макаровка аныахпыттын баарабыт.

Ыйык-мааны педагогтарбыз 30 жыл ана-
раа өттүтөр бу бийикти бийиги саастыгытар,
үл-хамнас күүстүү оркуйар кэмгэр сындыар
эбигтэр. Очкюлгө дагыны бийиги кызылери
убаастыгы толку көрөр эбигтэр. Ирина Дмитри-
евна, Владимир Семенович ийги-үрөтлери
араас ызымаларын багылаабыт, оңо олохто-
рун аянабыт дыг-нахчы норуот ууутталла-
рын быылыткыин бийиги өбүтүтөр-сүрөхти-
тигэр күн бүгүнгө джери сындыар. Республи-
кабыт оройуоннарыттан араас көрүүдөх-
истилээк, көзүлөтүлээк орлору бийр коллек-
тичка гүмү тулан, кс бирдери орр сөгтөх
сыдыанын үлэлпиллэр уустук да буюмдар.
Сыллар аастахтарын ахсын киби бийигин
олор ийги боптуруоһугар алтыстагына оңу
ордук өйдүүр, сыаналыр, холбур сөгтөр
эбигтэр.

Интернат ахор байхыг тусга нэрвэхээр урсгалардааж: чуулхай режим, тутуу-халтны, сээр-хайны бичээсбэлэлэр, коллектив санаатын өрө тутуу. Уруусыг өгүүтүү, дээрх-тан күрээний бичээсбэлэлэр тахсатылалар эбиг-ца буоллардына, ол тутатына хөгжүүрүлгэ алылалар сэмэлэнэр буолар. Итхэвк кэмэл-дыг бүтүн халыас аалыг түнэрорин өйдүүр бу-улан, хас бичээдийн өрө кенерүлүн илэрэ. Уру-к аалылта бичр сүрүн үлэ нэрүлүгүн буола-а. Урууска туох өйдэмтөөр бу бичээсбэлэлэр айа - байхыг кэмэлэлүү халыматынар

чингэтиллэре. Сыннааланг кэмнээр эхлэр түргэнөөс болзошсон сүүйбүт бэрлэмээр Владислав Семеновичтайлара, олохю буолар дьахти түгэннэри, көрдөөх илэсэннэри тардан кэбнэра. Аны оомьотон бардагына, орлор буоламмыт сымнаһыратан ыһылыах курдук буоларбыт, ону юнгүө күлүтэр Ирина Дмитриевна ачыккытын аннылан кытаанах сокустун көрүтэлхөн кэбистаана, түргэнөөс "онугуун" буларды, тардыа түһэрнэ.

Ирина Дмитриевна элбэх сангата суох эрэрэ, наадалаары быһаччы этэн хайһиэр идилдээ. Кили тылыттан тахсар табыһаа суох курдукта. Бойдоттон үлэтин күнүтөр лоп курдук 7 хааса "подъем" быһалары хоско көйрөн кэлэн хос орто тутар ылан олорунан кэбһэр усна күнүсэр былааны аа-дьуо сыһыан кэлээ-бигинэн барар. Истэ сатан баран, бирикэм тэппешкө намыһах куоластан салгыы угуулар кыах суох буолан, туран кэллэр. Олтонгарсы ардаанты сүүрүү, зарядна хайдах курдук туһалаабын, кили этэ-сөөтэ уһустан күтү быһа чэтэн сыдьаарын санаттарына, таһырдэ биэр буолбуккун бойгэ да биһиксэ хааларын Сарылгыты күнүтөр Владимир Семеновт чэткэни - чэткэһэтик сыдьаырачы ухтэни ивиэрэт, чуор барыһык "Подъем", өсө кили күлүк "Подъемун подъем!" диин хаһыттаабытынан, саамай кытаанак уутугар утуя сыгар кили олоро түһүөр дылы, уһугун

нэрлэгччүүд буюулар. Күе-дээ саягдан-нэгэрсэн, худан-үрхсэн "Тийм, бу оёр тог турбатуй?" Хайлах буулбуугий? Ча оро, нэгтгээт, хэлээрчээр!" - дин-дин, зардалалата, суушара, ахата "үргүүлэлзэн" нэгнээр.

Итгивч бэйлэги нитгэчлэлэригт, тас өтгүнэн тус-тусга овор дэбшылнах курдук эрээрилэр, бөөр ирдэбилтөх, бөөр сылуунах-соруктаах эгилэр. Икхэн киш хэлэбур эрэ онготор дэоноро: чөл айдгу тутуун чэгсэн-чэблэх туруктаахтара, кэнг бистөлөөхтэр, дэгитэр талааншарынан дэону бэйлэлэригт тэрдаллара, утууаллара. Владимир Семенович - уруулуйдуут, уус бордэ. Эсөө улашпир кээннэригт айылдэ бэйлэ айдан бэйлэалтабист мас лабалаарын, ульуруйдаларын булан ылан, тулсаран, кэннэриг динэтигэр муунаара. Аны көтөр араас бейиан ууһун чуучула онгори хос үрдүнэн көтүтэрэ, истизнэтигэр ололдорэ. Масло, акварель кырааксадарынан дэонурдаахтарынан туттан айылдэ көстүүлэрин айуулаан ыйталалыра. Кини аны мэтиригити онгориго хэлэбур буолла сылдыбиста. Кини айынылытын геройдара - үрэншит-кешити ололор. Кээн туттар ололорбут тустарынан аллах матырыаллалары хомууан сынал алы-бом онгори. Ол курдук, көнүл тустууга норуоттар икки ардыларынаагы кылаастаах спорт мастардара Егор Коржов, Михаил Протазов, спорт мастардара Михаил Коршун, Михаил Петухов, Семен Петухов, Реворий Андриосов, Семен Носел, Петр Саввин, Тарис Макаров, Александр Марфинов, ох саанан ыталта мастарэа кандидаттар Семен Игнатьев, Алексей Седлащев - мыадыг нитгэчлэит айар хойоонун, тойутун ымыалара. Ирина Дмитриевна онгэриан айуушыйынан хойууан, кэлсэнэвэн кэргэтан барыбылын сохутан турардаах. Кини барахсан дэолх киш, сэий мунугтаан, бэйлэхэ биллэрбэтэх талаана ханан эрэ таска тахсан өхсө сөхтүрүэ динэ эрэнбэт. Билигин санаатаах, күнөөдэ рекомни тутуһарса үрэншиттэрэ, спортивнай тэһемэ

такайбыттары олохпутугар туһалаабыт да эбит. Биирээ үөрэммит өрлөрбүт, өрдүк уолаттар армията бэлэмнэх тинийбиттэрэ, аһылыаха талымаһа суох бускуу, бэйрэмэни сөпсө туһаныы, итлөөһү - тыһыаһыа эрчиллэбит эт-хаан түлүйүүтэ, ыһыаһыт соруту ситидэрэ дьулуһуу — бу барыта оскуолатаары кинээт интерналисттын туһулан кизэ тутта кэпсэллэр.

Интернат-окуулайыт араас үбүлүөйүзүн тэрээһиннэргэ, спортивнай күрэхтэһиннэргэ ыгуустар көрүһүүлэрин тэрийэр үтүө үтэстээх. Чугастаагы улууустартан өрлөрбүт, ынтырыһыны истэйт, куруук исэл сатыылар, арыт ырах хоту улууустартан айан барыт ай-аһыан, соһуччу кимнээр үөрүү-көтүү буоларбыт. Чурагыга олохсубут өрлөрбүт барыбытын көрсөт, хонорон-өрөтөн арыаллы-ыларын наһаа истигирик саныыбыт. Олгон уолстарбыт үгүстэр төбөт сирдэрэ биир - Владимир Семенович сыһаас, сырык дьизэт. Иитэччибит барахсан төһөлөөк эрдэттэн түбүтүрэрин бары билэбит, сэрэйэбит. Эрдэт-төн аһын-уолун хаһааммытынан, утууэр таһаһы-сабы бөрийбигиниз барар. Ирина Дмитриевнага: "Өрлөрбүт кэлэхтэххэр", - дии илдьит бөрү, быһааннаһы кытаанага. Төбүдэххитииз таһараа дьэст оттуллан ыра-аһыт, уһун остуол хотойорунан ас-үөл тар-дылан Эрүүккэлэх Володьумарбыт (исти-бөттөрүгэр таптаан итиникэ заттыабыт) кэ-тэһин айы өлөрөр буолаллар. Оһуо түспүт өрлөрбүт астына сыһыһанан, сууһан-тара-анан, дьыһлэрбэр курдук сананан, иһин-атах көмөтө буолан, кырды-аһас иитэччилэрбит сүргэлэр көтүдүлүө.

Ити курдук, бача саясатыгар дээрэ өр курдук санаан, ахтыланнаах Чурачкытыгар олорор 80-нүс хаардарын үктэбиг курдук өлгөтүлүлөрүбүтүгү үтүө санаа, бары махтал кыһылмаах тийишэтиг. Оскуолабыг ыгыгар, ытык дьоммут күүтүлүр.

Анастасия ИЛЬИНА.

"Манчаары ооньууларыттан"

Спортинг - биннэхэ сага киирэн ээрэр спорт биир сыгыты көрүгэ. Сахарар былыр-былыргыттан бэргэн ытааччы, куоһарар охчут, сыыдам сонордубут буоларбыт биллэр. Булт-алт чааһыгар эр дьон бары да санаалара көннүөрэр, харахтара чабыллар, кэпсээннэрэ үксүүр. Онон спортинг курдук бэргэн, сымса ытааччылар күрэхтэрэ сэгээринин ылыан ылар. Бу көрүгүгэ "Манчаары ооньууларыгар" улууспутуттан спорт маастара Александр Макаров, маастар нуорматын толорбут Степан Чепалов уонна сага аат — Мугудай орто, оскуолатын 11-с кылааһын үөрэнээччитэ Антон Васильев күрэхтэһэн иккис миэстэ буолан кэллилэр. Антон бүтүгүгү нүөмэргэ тренер Иван Григорьевич Макаров уонна Антон ыалдьыттыылар.

ДЬАНЫАРДААХ ДЬАРЫК, ДЬУЛУУР ТҮМҮГЭР

— Иван Григорьевич, кэпсэтинбитин "Манчаарыга" дьарыктаныыттан сагалыахха. Күрэхтэһингэ талыы хайдах буолбутай?

— Госкомспорт этиитинэн хамаандарга үс киһи кыттыахтаах этэ. Иккис улахан киһи уонна биир 20-гэр дылы саастаах оҕо. Ити олимпиадаскай ооньууга бэлэмнэни чэрчэспинэн оҕоһуллубута. Эдэрдөрбүтүгэр үс уол баара: Антон уонна иһи — биир Вени, Сергей Захаровтар. Сааскыттан саралаан араас күрэххэ сылдьыбыттыт. Ол түмүгэр Антон Васильев Бүлүүгө барар чыахы тиксигитэ. Иккис издискэ куоракка киирэн дьарыктанмыттыт.

— Спортинг албах үгүтүөх-астаах көрүт. Итин хайдах уйунуугут?

— Кырдык, харчыттан улахан тутулуутаах. Холобура, биир күрэхтэһингэ биир спортсменга 5000 солкуобай барар. Биир ботуруон сыаната 16 солк, онтон ытар керамика тэрилтэбит 10 солк. Иккис 100 төгүл ытабыт. Иккис барытыгар, дьарыктыылар, күрэхпитигэр, спортины өйөөччү, "Туймаада нефть" НК генеральный директора И.К.Макаров үбүлээтэ. Түтүгүнэн туһанан, киниэхэ барыа махталбытын тиздэбит.

— Дьэ, онон ситэри ситэн, ох курдук онгостон Хотун Бүлүүгэ айаннаатыгыт?

— Айаннаатыгыт. Онон күрэхтэһин биир күн иһинэ "ыгылаһымы" (перестрелка) биэрбигэрэ. Дьарыктаммытыт. Күүстээх хамаандалар бааллар. Олор истэригэр республикага биллэр Ньурбаттан спорт маастара Игорь Егоров, маастар нуормалаах Николай Додохов, Дьоккуускайтан Россияга Сахасиригитэн бастаах спорт маастара Айаал Макаров, ону таһынан Егор Никифоров уонна Николай Додохов уола бааллара.

— Кырдык, күүстээх хамаанда эбит. Антон хайдах кытыһа?

— Антон жеребьевкага саамай кэники рубелка түбүһүн хаалбыта. Онон улахан тыганаһынаах кыиригэ сырытта. 100 киһи ыппыта. Бүтүһүкэ ньурбалар, мангалар уонна биниги тахсыбытыт. Дьоккуускай бастаах тахсыбыта биллибитэ. Иккис хаалбыт хамаанда иккис миэстэни билдэспиттэ. Эппитиэхэ бөҕө. Антон ытаргытар көрөөччүлөр өттүлэриттэн "мимомимом" дьон ханыы-ыһыы бөҕө. Ол тынан баран, оҕо дьитээххэ, олус бэрбэк ытта. Спорт маастардарын кытта араа-бараа. Оҕону быһа-хото бу дьон эппитин, ол тынан баран иһинээххэ спортсмен.

(Манна бэлэстээн эттэххэ, спортинг - күрэхтэһин бастаах көрүгэ этэ. Иһинээххэ хамаанда хайдах кыттарыа иһинтэн улахан тутулуутааҕа).

— Биниги көрүгүмүтүгэр иккис миэстэ буолуубут Антонтан тутулуутаах этэ. Эппитиэхэ киһи хара маннайгыттан өйдөөбүтэ. Итин мээһэ киһи тулуйбат ээ. Онон киһи дыһынаах спортивнай, кыайыгыта дьулуурдаах санаатын көрдөрдө. Улууска кэлэр "Манчаары ооньууларыгар" сааһынан эдэрдэргэ хапсыан сөп. Салгыы дьарыктаннахпыт.

— Иван Григорьевич, Антон иккис миэстэ буолбуккутуһун эрдэлэһини Аны Антон кэпсэтиннэ итинээххэ. Эп хаһаангыттан дьарыктанарыһый уонна тоҕо чуолаан бу көрүгү талыһыт?

— Дьарыктаммыт биир сып буолла. Спортинг көрүгүн сөбүлээммин кыирибим. Араас күрэххэ Чурапчыга, Дьоккуускайга баран кыттыбыттыт. Аҕа күрөҕү аҕабынан күрэхтэһэн кэлбипит. Инокентий Баранков, Василий Попов, Александр Макаров, Сергей Чепалов үөрөтүгүтүгэр. Мугудайга Ньургун Пермяковтуун иккис дьарыктаннабыт.

— Уол оҕо быһыытынан бултуургуу сөбүлүүр буоллаҕын дии.

— Бултуурбун-алтыгырбын туохтааҕар да ордоробун. Дьыл кэминэн көрөн булт араас көрүгэр сылдьабын.

— Спартакиадага хайдах кыттыһыһан дьит санаатыг уонна утарылаһааччыларыг хайдахтарый?

— Бэйэм санаабар, сөччото суохтук кыттыһыһан. Дьоккуускай куорат, Мэңэ-Ханалас, Сунгаар, Уус-Алдан хамаандата үчүгэй. Бары бэлэмнээхтэр.

— Иһинээххэ манан дьарыктаннаһан дьит санаатыг дуо?

— Дьарыктаннаһан. Үөрөхтүн бүтэрэн, үчүгэй хамнастаах үлэҕэ киирэн бэйэбин бэйэм көрүгүгү буолуом этэ.

— Иван Григорьевич, оҕо спортинынан дьарыктаныан баҕарар буоллаҕына, бастатан туран, туох ирдэтири?

— Төрөппүт көмөтө наада. Оҕо баҕаран туран дьарыктаннахха.

— Антон дьитээҕи усулуобуйага эрчимнээххэ сөп дуо?

— Компьютеринан дьарык-

таныахха сөп. Аһал программа баар. Манна дьарытан эттэххэ, Чурапчыбытыгар соксонга эппиттир ытыһыны ытар сирбит суох. Кэлэр ооньууларга манна күүскэ ысыахпыттын наада.

— Кэпсэтингэр дьарыктанна кэлээччилэр дуо?

— Алена Петрова үс-түүрт сыл ыта сырытта. Бэйгэ саа атыһылаһан дьаныардаахтык дьарыктаммыта. Республикага бастыы сылдьыбыта. Спортинынан дьарыктанар Амма кыргыттары барыларын кыайар этэ. Антон билигин дьит кэргэниһин сибээстээн олорор.

— Кэпсэтингит иһин махтаннаһын. Салгыы бу курдук үрдүктөн үрдүккэ дабайан иһин!

Хас биирдийи спорт көрүгэ күүһү-күдэҕэ, тулууру, дьаныардаах дьарыгы, өркөн, мындыр ойу, булгуруйбат санааны ирдир. Төһөнөн киһи спордунан дьарыктанар, чөл ологу тутуһар да, сөччонон иһинки олоҕор туруоруммут сымалын ситиһэр, охтохтон охтубат, саалаахтан самныбат, олох эриһини-мускуурун тулуйа, үлэли-хамсыы үөрэнэр. Онон, эдэр ыччат, спорду, чөл ологу өрө тутуоһун!

Аграфена Кузьмина кэпсэттэ.

Сайынны сынныалан

DO YOU SPEAK ENGLISH?

Бэс ыйын 25 күнүттэн от ыйын 8 күнүгэр дылы английскай тылы дьирингэһэн үөрэтэр сайынгы лааҕыр улуустаагы гимназия базатыгар үлэлээтэ. Бу лааҕырга улуус 6 оскуолатыттан уонна Дьоккуускай куораттан барыта 15 оҕо сырытта.

Учууталларбыт үгүс саганы үөрэттилэр. Күн айыы эбиэххэ дьэри английскай тылга үөрөмүһүгүт, ол кэһэ куруоһуоһа дьарыктаммытыт. Бэс ыйын 28 күнүгэр лааҕырбыт үөрүүлээх аһылыгыта буолбута. Улуустаагы гимназия директора М.А.Мамасытова, лааҕыр начальнига И.С.Соловьева, учууталларбыт Н.А.Белолобская, Д.П.Куличкина, А.П.Матвеева эрдэлэттилэр.

Сынныаланмыт кэмгэр сөтүөлэтибит, мээчиктэтибит, араас ооньууну ооньуобут уонна бэйэ-бэйэбитин кыт-

та ыкса дьордостубут. От ыйын 5 күнүгэр Чөркөөхтөөү музейга баран төрөөбүт кыраайыгыт историктын үөрэттибит, албаҕи биллибит-көрдүбүт. Онон тибэһин Польшаттан сылдьар туристары көрүстүбүт, кэпсэттибүт.

От ыйын 7 күнүгэр иһин издискэни быһа үөрөтүгүт билиитин бэрбизрискэлир олимпиада буолан ааста. Түмүккэ кыра бөлөххө бастаах миэстэни Алина Федотова (Дьоккуускай, Айыы Кыһата оскуола, 7-с кыл), иһинки Коля Павлов (улуустаагы гимназия, 7-с кыл), үсүһү Саргы Кривошапкова (Чу-

скайдыы ырыһ-лары ыһлааты-быт. Маны таһынан английскайдыы хоһоону сахалыы уонна нууччалыы тылбаастааһын конкурса буолла. Айта Аммосова (Сылаң, 9-с кыл) нууччалыыга; Ньурбина Попова сахалыыга кыайыы-лаарынан ааттан-нылар. Төрөппүттэрбит хас биирдийи нүөмэрибитин олус сөбүлээти-лэр, учууталлар-бытыгар махтал тылларын эттилэр.

Түмүккэ учууталларбыт үөрөмүһүгүт туһунан туоһу суруту, өйдөбүнньүк бэлэхтэри туттардылар. Бу күн "Күн Өркөн" сайынгы фольклорнай-этногра-фическай лааҕыр аһылыгыта. Эмээ гимназия учууталлара Л.А.Пермякова, Ф.Н.Болдовская, З.Н.Захарова иһини-сэҕылаан үлэлэттилэр. Үөрүүлээх чааска 40 сыл культура эйгэтигэр үлэлэтибит, Саха Республикатын културатын үтүөлээх үлэһитэ В.Д.Иванова оҕлору эрдэлээтэ, алгыс тылын эттэ.

Бу курдук омук тыһын лааҕыра үлэтин түмүктээтэ. Үөрөтүгүт учууталлар-бытыгар, миһыһыгэ астаах поварыгыт-тар дьиринг махталбытын тиздэбит.

Айта АММОСОВА, Сылаң, Ньурбина ПОПОВА, улуустаагы гимназия.

Ньурбина Попова (гимназия) бастаах, Кыһадаана Дьалковская (Хадаар), Настя Попова (гимназия) иһинки, үһүс миэстэ буоланнар үөрдүлэр-көгүлүлэр.

Лааҕырбыт үлэтин түмүктүүр кэмгэр төрөппүттэрбитигэр, учууталларбытыгар, ытыһылаах ыалдьыттарытыгар отчуоттуур концерты көрдөрдүбүт. Учууталларбыт кемаларунан Марк Твен, иһи-биир Гриммэр айымаалларынан сценалары туруордубут, англий-

[illegible]

